

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Ταχ. Δ/ση : Αχαρνών 2
Ταχ. Κώδικας: 10432, Αθήνα
Τηλέφωνο : 210 212 4331,-4332
Ηλ. Ταχυδ. : koinovouleftikos@minagric.gr

Αθήνα, 09/02/2024
Αρ. πρωτ.: 804/375236

ΠΡΟΣ:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΚΟΙΝ.: Ως Π.Α.

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην υπ' αριθ. 2116/4-12-2023 Ερώτηση

Σχετικά με την παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Β. Γραμμένος**, για τα θέματα της αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σας ενημερώνουμε τα εξής:

Περαιτέρω, σημειώνεται ότι βάσει της Οδηγίας 91/676/ΕΟΚ «για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης», έχουν οριστεί 30 περιοχές της χώρας ως ζώνες ευπρόσβλητες στη νιτρορύπανση, στις οποίες εφαρμόζονται υποχρεωτικά μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ρύπανσης των νερών με νιτρικά ιόντα, προερχόμενα από την γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα (εφαρμογή και αποθήκευση αζωτούχων λιπασμάτων, αποθήκευση κοπριάς και διασκορπισμός στο έδαφος ή εναπόθεση της με τη βόσκηση).

Η εναρμόνιση της Οδηγίας 91/676/ΕΟΚ με το εθνικό δίκαιο έγινε με την έκδοση της με αριθ. 16190/1335/1997 (Β' 519) Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ). Σύμφωνα με την προαναφερθείσα ΚΥΑ, επισπεύδουσα αρχή για την εφαρμογή της Οδηγίας είναι η Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος & Υδάτων (ΓΓΦΠΥ) - πρώην Ειδική Γραμματεία Υδάτων (ΕΓΥ) - του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), με συναρμόδια αρχή το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) και συγκεκριμένα τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Κλιματικής Αλλαγής.

Βάσει του άρθρου 6 της Οδηγίας, εφαρμόζεται συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων της χώρας με την εγκατάσταση σταθερού δικτύου μετρήσεων, από την επισπεύδουσα αρχή (ΓΓΦΠΥ), ενώ σύμφωνα με το άρθρο 3, κάθε τέσσερα τουλάχιστον χρόνια επανεξετάζεται και αναθεωρείται ο κατάλογος των περιοχών οι οποίες χαρακτηρίζονται ως «Ευπρόσβλητες Ζώνες» (ZEN – Ζώνες ευπρόσβλητες στη νιτρορύπανση). Ο χαρακτηρισμός γίνεται με την έκδοση από την ΓΓΦΠΥ Κοινής Υπουργικής Απόφασης σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία, μεταξύ των οποίων και το ΥΠΑΑΤ. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για το χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως ZEN είναι: α) τυχόν αυξημένες τιμές νιτρικών (κυρίως η υπέρβαση των 50 ppm NO₃-) στα υπόγεια και επιφανειακά ύδατα της συγκεκριμένης περιοχής, με βάση τις μετρήσεις των σταθμών του δικτύου, και β) τα αποτελέσματα της ανάλυσης ανθρωπογενών πιέσεων στη λεκάνη απορροής όπου ανήκει.

Επιπλέον, κάθε Κράτος – Μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 4 της Οδηγίας, θεσπίζει κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (ΚΟΓΠ), για όλη την επικράτεια ο οποίος έχει υποχρεωτική ισχύ στις Ευπρόσβλητες Ζώνες. Με βάση την προαναφερόμενη ΚΥΑ, η αρμοδιότητα κατάρτισης του Κώδικα ανήκει στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, το οποίο έχει εκδώσει την υπ' αριθ. 1848/278812 ΥΑ (ΦΕΚ Β' 4855/20.10.2021).

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 5 της Οδηγίας, στις περιοχές που χαρακτηρίζονται ως ZEN πρέπει να εκπονούνται και να εφαρμόζονται Προγράμματα Δράσης (ΠΔ). Το ΠΔ αποτελεί

ένα σύνολο κανόνων – υποχρεώσεων όλων των παραγωγών των οποίων οι εκμεταλλεύσεις βρίσκονται στις εν λόγω περιοχές, που έχει ως κορμό τον ΚΟΓΠ, αλλά περιλαμβάνει και επιπλέον υποχρεωτικά μέτρα (μαζί με ελέγχους και κυρώσεις), προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα εδαφοκλιματικά, μετεωρολογικά, υδρογεωλογικά και καλλιεργητικά δεδομένα της περιοχής ΖΕΝ. Σύμφωνα με την με αριθ. 16190/1335/1997 ΚΥΑ, τα ΠΔ εκπονούνται με μέριμνα της ΓΓΦΠΥ.

Η περιοχή της υπολεκάνης Γεροποτάμου Μεσσαράς Κρήτης ορίστηκε ως ΖΕΝ με την με αριθ. 147070/02.12.2014 (Β' 3224) ΚΥΑ, και σε αυτή ισχύει η με αριθ. ΥΠΕΝ/ΓΡΕΓΥ/38552/265/25.04.2019 (Β' 1496) ΚΥΑ, με την οποία εγκρίθηκε Πρόγραμμα Δράσης (ΠΔ) ενιαίο για το σύνολο των 30 ευπρόσβλητων περιοχών της Χώρας.

Ο έλεγχος της τήρησης των μέτρων του ΠΔ γίνεται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, στο πλαίσιο των ελέγχων που διενεργούνται για την τήρηση των υποχρεώσεων της Αιρεσιμότητας για την προγραμματική περίοδο 2023-2027 σύμφωνα με την με αριθ. 1313/178948/09.06.2023 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 3777) ή της Πολλαπλής Συμμόρφωσης για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2022, σύμφωνα με την με αριθ. 1791/74062/2015 (ΦΕΚ Β' 1468) ΥΑ, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Επισημαίνεται ότι, η τήρηση του θεσμικού πλαισίου της οδηγίας 91/676/ΕΟΚ και ειδικότερα των άρθρων 4 και 5 αυτής (δηλ. των διατάξεων του ΚΟΓΠ και των ΠΔ) αποτελούν, σύμφωνα με τον Καν(ΕΕ) αριθ. 1306/2013 αλλά και τον Καν(ΕΕ) 2021/2115 για τη νέα προγραμματική περίοδο 2023-2027 στοιχείο ελέγχου των περιβαλλοντικών προτύπων που πρέπει να τηρούν οι παραγωγοί προκειμένου να δικαιούνται τη λήψη της βασικής ενίσχυσης της ΚΑΠ ή άλλων ενισχύσεων στο πλαίσιο των παρεμβάσεων του ΣΣΚΑΠ 2023-2027.

Συμπληρωματικά των ΠΔ, τα οποία είναι υποχρεωτικά για τους παραγωγούς των ΖΕΝ, έχουν υλοποιηθεί ήδη, κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) της χώρας, εθελοντικές γεωργοπεριβαλλοντικές δράσεις, οι οποίες παρέχουν οικονομική ενίσχυση στους παραγωγούς των ΖΕΝ για την τήρηση αυστηρότερων υποχρεώσεων σε σχέση με αυτές των ΠΔ.

Κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2022, και συγκεκριμένα κατά την πενταετία από τον Δεκέμβριο του 2017 έως τον Δεκέμβριο του 2022, υλοποιήθηκε η εθελοντική δράση 10.1.04 «Μείωση της ρύπανσης νερού από γεωργική δραστηριότητα» του Μέτρου 10 «Γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα», για τις ανάγκες της οποίας εκδόθηκε η αριθ. 2175/139694/28.12.2017 Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος. Επίσης, στο πλαίσιο του μεταβατικού κανονισμού (ΕΕ) 2020/2220, εκδόθηκαν οι με αριθ. 266/42725/16.02.2022 και 267/42729/16.02.2022 Προσκήσεις, βάσει των οποίων η δράση εξακολουθεί να υλοποιείται σε διαφορετικές γεωργικές εκτάσεις για τη διετία Φεβρουάριος 2022 - Φεβρουάριος 2024.

Διευκρινίζεται ότι η δράση 10.1.04 στοχεύει γενικότερα στη μείωση της ρύπανσης των υδάτων από τη γεωργική δραστηριότητα (νιτρικά ιόντα, φωσφορικά ιόντα και δραστικές ουσίες που περιέχονται στα φυτοπροστατευτικά προϊόντα) και όχι αποκλειστικά από νιτρικά ιόντα.

Το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής της δράσης είναι οι 30 περιοχές ΖΕΝ, καθώς και 7 σημαντικά υδροτοπικά συστήματα. Οι δικαιούχοι της δράσης οφείλουν να εφαρμόσουν συγκεκριμένες πρακτικές - δεσμεύσεις κατά τη διάρκεια μιας πενταετούς ή διετούς, αντιστοίχως, περιόδου.

Ο αριθμός των δικαιούχων από την συγκεκριμένη περιοχή ήταν εξαιρετικά μικρός: 2 δικαιούχοι με συνολική έκταση 3,12 Ha ελαιοκαλλιέργειας εντάχθηκαν στο πλαίσιο της αριθ. 267/42729/16.02.2022 Πρόσκλησης.

Όσον αφορά ζητήματα που σχετίζονται με την ποιότητα των υδατικών πόρων, και την υποβάθμιση της από άλλες πηγές ρύπανσης (επιπλέον των νιτρικών ιόντων), καθώς και το υδατικό ισοζύγιο σε επίπεδο λεκάνης απορροής, εξετάζονται συνολικά στο πλαίσιο των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών, στα οποία και αποτυπώνεται πλήρως η υδατική κατάσταση των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων των 14 υδατικών διαμερισμάτων στα οποία διαιρείται η χώρα μας.

Τα εν λόγω Σχέδια Διαχείρισης συντάσσονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας.

Αναλυτικότερα για την Κρήτη, σύμφωνα με το σχέδιο διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης (GR13), τα υπόγεια ύδατα υποδιαιρούνται σε 91 υπόγεια συστήματα εκ των οποίων μόνο τα 9 χαρακτηρίζονται από κακή ή ελλιπή κατάσταση όσον αφορά

στην ποιότητα/χημική σύσταση των νερών και μόνο τα 10 από τα συνολικά 91 υπόγεια συστήματα χαρακτηρίζονται από κακή ή ελλιπή κατάσταση αναφορικά με την ποσότητα των υδάτων.

Άρα στο σύνολό τους τα υπόγεια υδατικά συστήματα της Κρήτης κρίνονται σε καλή κατάσταση και μόνο περίπου το 10% αυτών βρίσκεται σε κακή ή ελλιπή κατάσταση. Τα κριτήρια διαχωρισμού καλή ή κακής χημικής κατάστασης αφορούν στο πόσιμο νερό και όχι στο νερό άρδευσης.

Ακόμη όμως και στα υπόγεια υδατικά σύστημα που χαρακτηρίζονται από κακή κατάσταση, η χρήση του νερού ενδείκνυται για άρδευση στις περισσότερες των περιπτώσεων, λαμβάνοντας υπόψη ότι στην Κρήτη η καλλιέργεια της ελιάς (κύρια καλλιέργεια) είναι ιδιαίτερα ανθεκτική σε υψηλές συγκεντρώσεις αλάτων στο νερό άρδευσης, αλλά και γενικότερα σε νερό χαμηλών ποιοτικών παραμέτρων.

Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ με το Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών και Αμπέλου, για την επικαιροποίηση των χαρτών ποιότητας υδατικών συστημάτων έλαβαν μετρήσεις από 9.300 γεωτρήσεις/πηγάδια σε όλη την επικράτεια, σε αντίθεση με τα μόλις 1900 σημεία καταγραφών υπογείων υδάτων που χρησιμοποιήθηκαν για όλη την επικράτεια στην αντίστοιχη μελέτη της Ελληνικής Αρχής Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ) που αναφέρεται στο συγκεκριμένο ερώτημα.

Τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής αναθεωρούνται ανά τακτά χρονικά διάστημα και στις 28.11.2023 στο Ηράκλειο Κρήτης πραγματοποιήθηκε ημερίδα διαβούλευσης στο πλαίσιο της 2ης Αναθεώρησης Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών - Υδατικό Διαμέρισμα Κρήτης, στην οποία συμμετείχε, ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ/Εργαστήριο Αρδεύσεων του Ινστιτούτου Ελιάς Υποτροπικών και Αμπέλου. Στόχος της ημερίδας ήταν η πληρέστερη ενημέρωση για την επικαιροποιημένη αποτύπωση της υδατικής κατάστασης στην Κρήτη, αναφορικά με την ποσοτική και ποιοτική κατάσταση των υπόγειων υδάτων και δεν καταγράφηκαν διαφοροποιήσεις σε σχέση με το ήδη επικαιροποιημένο Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών - Υδατικό Διαμέρισμα Κρήτης (GR13).

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΤΑΜΕΝΙΤΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ :

1. Υπουργείο Υγείας
Γραφείο κ. Υπουργού
2. Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας
3. Βουλευτή κ. Β. Γραμμένο